

TRİTİKALE YETİŞTİRİCİLİĞİ

Tritikale bitkisi buğday ve çavdarın melezlenmesi ile oluşmuş bir bitkidir. Birçok ülkede uzun süre devam eden ıslah çalışmaları sonucu, fakir topraklardan alınan verimi artırmak amacıyla geliştirilmiştir. Tritikalenin elde edilmesinde yapılan melezlemede ana bitki olarak buğday, baba bitki olarak çavdar kullanılmaktadır. Tritikalenin asitli, tuzlu topraklarda yetişebilmesi, kurağa ve soğuğa dayanıklı olması çavdardan kaynaklanmaktadır.

Doğu Anadolu Bölge arazisinin %77'si kıraç arazi olup bunun %21'i işlenememektedir. Bu nedenle hem insanların dengeli beslenmesinde hem de hayvancılık için yem temininde önemli bir açık söz konusudur. Bu durumda tahıllar dünyada olduğu gibi ülkemizde de gerek gıda gerekse hayvan yemi açığının kapatılmasında büyük bir potansiyele sahiptir.

Önemi

Tritikale dayanıklılık özelliklerini çavdardan, kalite ve yüksek verimlilik özelliklerini buğdaydan almış olup; buğday, arpa ve yulaf gibi diğer tahıllara göre topraktan daha iyi yararlanmakta, özellikle eğimli, toprak derinliği az, çorak ve kışları çok sert geçen bölgelerde buğdaydan daha fazla ürün vermektedir.

Tritikale dane ürünü olarak çoğunlukla hayvan beslemesinde, bazen de hasıl olarak kaba yem üretimi ve otlatma için yetiştirilebilmektedir. Özellikle daneleri kanatlı hayvanların beslenmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Danesinin yemlik kalitesi mısır, buğday ve arpa ile eşit değerdedir. Bölgemiz için ise kesif yem açığının kapatılması açısından önem arz etmektedir.

Bitkisel Özellikleri

Tritikale yetersiz yağış alan kurak tarım alanlarına iyi uyum gösterir ve diğer tahıllara göre birim alandan daha yüksek dane verimi vermektedir. Kötu

yetişme koşullarına dayanıklılık özelliklerini çavdar bitkisinden aldığı için; tuzlu tarım alanlarında, bazı hastalıkların görüldüğü problemlili tarım alanlarında buğday ve arpadan daha iyi sonuç vermektedir. Böyle problemlili alanlarda buğday ve arpa ancak 100-150 kg /da tane verimi verirken, tritikaleden 350-450 kg/da

arasında tane verimi alınabilmektedir. Tritikale bitkisinin boyu yetişme koşullarına bağlı olarak 110-120 cm arasındadır. Başak renkleri fizyolojik olumda çeşide göre açık sarıdan kahverengine kadar değişir. Ülkemizde ekim alanı her geçen gün artmaktadır. Hayvan yemi olarak dane, kaba yem üretiminde büyük potansiyele sahiptir. Otlatma amacıyla da tritikale yetiştirilebilmektedir. Dane uzun orta büyüklükte ve unsu yapıdadır. Erkenden hasat olgunluğuna ulaşır. Dane dökmez. Tarla koşullarında yaprak hastalıklarına toleranslıdır.

Toprak Hazırlığı:

Tritikale her tür toprakta yetişmesine rağmen özellikle kıraç koşullarda buğday ve arpaya göre daha verimli olmaktadır. Tritikale tarımında toprak hazırlığı buğdayda olduğu gibidir. Nadas yılında ilk toprak işleme pullukla 18-20 cm derinlikte yapılmalıdır. Gerekirse tarla yüzeyi tırmıkla düzgün hale getirilir.

Ekim

Bölgemizde tritikaleden yüksek verim alınabilmesi için kışlık yeşertme ekim yapılmalıdır. Kışlık ekimde en uygun ekim zamanı bölgemiz için 1-15 Eylül arasındadır. Dekara 20-25 kg tohum atılmalıdır. Normal hububat mibzeri ile ekim yapılabilir. 5-6 cm

derinliğe ekilmelidir. Ekimden tohum ilaçlanmalıdır.

Gübreleme

Bu bitkiden yüksek verim alınabilmesi için özellikle azotlu ve fosforlu gübrelere ihtiyaç duyulmaktadır. Kıraç şartlarda dekara 6 kg azot, 6 kg fosfor verilmesi gerekir. Azotlu gübrenin yarısı ekimle, yarısı da ilkbaharda sapa kalkma döneminden hemen önce uygulanmalıdır. Fosforlu gübrenin tamamı ise ekimle birlikte uygulanmalıdır. Örnek bir uygulama olarak; kıraç şartlarda ekimle beraber dekara 13 kg DAP ve ilkbaharda sapa kalkma döneminde 11-12 kg amonyum nitrat (%33'lük) verilmelidir.

Sulama

Normalde sulama yapılmasına gerek yoktur. Ancak çok kurak yıllarda sulama imkanı varsa çiçeklenme döneminde bir su verilebilir.

Yabancı Ot Mücadelesi:

Yabancı ot mücadelesi özellikle yabancı otların 2-4 yapraklı olduğu erken devrede büyük önem taşır. Yabancı ot mücadelesi ile verim %20-30 oranında artmaktadır. Hızlı gelişme yeteneğine sahip yabancı otlar tarla alanını daha hızlı kaplar ve tritikale bitkisinin gelişmesini engelleyerek ve bitki besin maddelerine ortak olarak önemli oranda zarar yapar.

Tarladaki yabancı ot durumuna göre seçilecek herbisitler (yabancı ot ilaçları) ekim sonrası veya çıkış sonrası dönemde uygulanır.

Hasat ve Depolama:

Normal buğday hasadı için ayarlı biçerdöver ile hasat yapılabilir. Bitkiler hasat olgunluğuna geldiğinde gündüzleri (sabah çiğ kalktıktan sonra) normal yükseklikten hasadı yapılır. Buğdayla yaklaşık aynı zamanda hasat yapılmaktadır.

GENİŞ BİLGİ İÇİN

**TARIM İL VE İLÇE
MÜDÜRLÜKLERİNE BAŞVURUNUZ**

Yukarı Köşk Mah.25070 ERZURUM

Tel:0(442) 3170740-41 Fax:0(442) 3170742

e-posta: cey@erzurum-tarim.gov.tr

Elektronik Ağ: www.erzurum-tarim.gov.tr

**T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İL TARIM MÜDÜRLÜĞÜ**

TRİTİKALE YETİŞTİRİCİLİĞİ

**ÇİFTÇİ EĞİTİMİ VE YAYIM ŞUBE
MÜDÜRLÜĞÜNCE HAZIRLANMIŞTIR.**

ERZURUM-2008